

Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallinen ohjausryhmä

10.6.2024 klo 10–12.30

Jäsenet

Läsnä/este	Etunimi	Sukunimi	Nimeävä organisaatio	Oma organisaatio
Paikalla	Ella	Bingham	Finn-ARMA	Aalto-yliopisto
Este	Jaana	Erkkilä-Hill	Unifi	Taideyliopisto
Paikalla	Tuija	Gadd	Tutkijajäsen (Tulanet)	Ruokavirasto
Paikalla	Minna	Harjuniemi	FUCIO & AAPA	Helsingin yliopisto
Este Varajäsen	Jari Janika	Hämäläinen Luukinen	Unifi Unifi	LUT-yliopisto Unifi
Paikalla	Janne	Kanner	CSC	CSC
Este	Henrik	Kunttu	Unifi	Jyväskylän yliopisto
Este	Helena	Laaksonen	Tietoarkisto	Tietoarkisto
Paikalla	Leo	Lahti	Tutkijajäsen (Unifi)	Turun yliopisto
Paikalla	Hanna	Lahtinen	Arene	Laurea
Paikalla kohtaan 6	Riitta	Lähdemäki	FUN	FUN
Este Varajäsen	Riitta Jussi	Maijala Varkemaa	Suomen Akatemia Suomen Akatemia	Suomen Akatemia Suomen Akatemia
Paikalla	Sanna	Marttinen	Tulanet	Tulanet
Paikalla	Liisa	Maunuksela	Tulanet	Ruokavirasto
Paikalla	Maija	Ojanen-Saloranta	Tulanet	VTT
Paikalla	Emilia	Palonen	TSV	Valtiotieteellinen yhdistys
Paikalla	Taina	Pihlajaniemi	Unifi	Oulun yliopisto
Paikalla	Seliina	Päällysaho	Tutkijajäsen (Arene)	SeAMK
Este	Juhani	Soini	Arene	Turku AMK
Paikalla	Arja	Tuuliniemi	Kansalliskirjasto	Kansalliskirjasto

Läsnä

Ilmari Jauhiainen (TSV), esittelijä
Hanna Lahdenperä (TSV), sihteeri
Tomi Rosti (UEF), esittelijä kohta 3

Susanna Nykyri (TAU), esittelijä kohta 5
Sara Garavelli (CSC), esittelijä kohta 6
Nina Hyvönen (HY), esittelijä kohta 7

Asiantuntijaryhmien ja työryhmien puheenjohtajat:

Marjo Vallittu (JYU) – oppimisen avoimuus
Miki Kallio (OY) – toimintakulttuurin avoimuus
Mari Katvala (OY) – julkaisemisen avoimuus

Anne Sunikka (Aalto) – aineistojen avoimuus
Anu Lahtinen (HY) – rahoitustyöryhmä

MUISTIO

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

2. Edellisen kokouksen muistio tiedoksi

- Liite: [Muistio 9.4.2024](#)

3. Kokooma- ja yksittäisteosten avoimen saatavuuden osalinjaus

Kokouksessa 5.2.2024 ([muistio](#)) käsiteltiin osalinjaustyöryhmän työsuunnitelmaa ja aikataulua, ja todettiin, että uusi kuuleminen olisi hyvä järjestää. Työryhmä on työstänyt osalinjausluonnosta kommentointia varten, ja muutoksia esitteli työryhmän toinen puheenjohtaja Tomi Rosti (UEF).

- Liite 1: [Kokooma- ja yksittäisteosten avoimen saatavuuden osalinjausluonnos](#)
- Liite 2: [Esitysdiat](#)

Keskustelua herätti osalinjauksessa mainitut strategiset periaatteet. Pohdittiin tasavertaisuuden toteutumista periaatteessa 1, ja ehdotettiin sanan poistamista: ”Kaikilla tutkijoilla on ~~tasavertainen~~ mahdollisuus julkaista tutkimuksensa ja niin halutessaan saattaa se avoimesti saataville riippumatta tutkimusalasta, rahoituspohjasta tai uravaiheesta.” Periaate 2 herätti kysymyksen arviointia käsittelevän kohdan tarpeesta, koska esim. CoARA-sopimus ja vastaavat dokumentit ovat ajankohtaisia tutkimusorganisaatioissa.

Tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta esitettiin seuraavat huomiot:

- Tutkimus on kansainvälistä, mutta osalinjauksessa kotimaiset kielet ja kotimainen julkaiseminen ovat vahvasti esillä, eikä kansainvälisyyttä huomioida muotoiluissa.
- Tavoite 1, toimenpide C.2: Työryhmää pyydettiin pohtimaan tarvetta tarkentaa muotoilua niin, että kirjaus rinnakkaistallennuksesta koskisi tiettyjä käsikirjoitusversioita.
- Tavoite 1, toimenpide F: Tavoitteeseen on kirjattu 12 kuukauden julkaisuviive – miksi juuri tämä?
- Tavoite 1, toimenpide G: On hyvä, että kotimaisia kustantajia ja tutkimusyhteisöä kehoitetaan kehittämään avoimen julkaisemisen malleja, mutta kansainvälisiäkin malleja on olemassa. Olisi hyvä pohtia, miten niitä voisi hyödyntää ja soveltaa kotimaisessa kontekstissa.
- Tavoite 3: Kestävän ja aikaa kestävän rahoitusmallin laatimista viimeistään vuonna 2028 pidettiin hyvin kunnianhimoisena. Huomioitiin myös, että rahoitusmalli on nyt myös kirjattu toimenpiteeseen 1H.

Päätös: Osalinjaus hyväksyttiin kommentoinnille. Ohjausryhmän palautetta käsitellään uudelleen kommentoinnin tulosten yhteydessä.

4. Avoimen tieteen rahoitusryhmän tilannekatsaus

Kevään aikana rahoitustyöryhmä on käsitellyt tieteen, tutkimuksen ja oppimisen avoimuuden parempaa huomioimista nykyisissä rahoituslähteissä, merkittäviä

kehityskohteita avoimuutta tukevien infrastruktuurien resursoinnissa sekä mahdollisia täydentäviä resursointimekanismeja. Ilmari Jauhiainen esitteli työn tuloksia.

- Liite: [Esitysdiat](#)

Keskustelua herätti esitys tutkimusjulkaisujen kustannusten tasapainottamisesta siirtämällä resursseja kansainvälisestä julkaisemisesta kotimaiseen. Todettiin, että tiettyä, korvamerkittyä summaa, josta voisi siirtää osa, ei ole, vaan rahasummista neuvotellaan joka vuosi. Kuultiin myös, että FinELib onnistui neuvottelemaan säästöjä edelliseen vuoteen verrattuna, mutta tällainen tasapainottaminen onnistuu vain, jos organisaatiot sitoutuvat siihen. Keskustelua herätti myös rahan uudelleenkanavointi sen sijaan, että rahoitusta lisättäisiin – todettiin, että avoimuus maksaa, mutta avoimuuden hyödyt kertaantuvat organisaatioissa. Työryhmää kehoitettiin kehittämään esitystä ennen syksylle suunniteltua rahoitusmallin avointa kommentointia.

5. DMP-konsortion kuulumiset

[Kansallinen DMP-konsortio](#) on yhteistyöverkosto tutkimuksen aineistohallinnan suunnittelun edistämiseksi Suomessa. Konsortion puheenjohtaja Susanna Nykyri (TAU) kertoi DMP-konsortion uuden sopimuskauden valmistelusta ja konsortion kehittämistyöstä.

- Liite: [Esitysdiat](#)

Kuultiin, että DMP-konsortion palvelut ovat erittäin tärkeitä pienille organisaatioille. Kuultiin myös, että tutkimusmenetelmät ja -infrastruktuurit ovat osa konsortion toimintasuunnitelmaa ja että automatisaatiota kehitetään tutkijoiden työn helpottamiseksi. Jos organisaatio haluaa rakentaa tähän liittyen omia integraatioitaan, sen on oltava konsortion jäsen.

6. Uutisia EOSCista

Sara Garavelli (CSC) antoi tilannekatsauksen EOSC:n (European Open Science Cloud) kehityksestä sekä EOSC Finnish Forumista, joka toimii Suomen EOSC:n sidosryhmien kansallisen tason koordinoitahona ja verkostona.

- Liite: [Esitysdiat](#)

Kuultiin, että vaikka EOSCin hallinto päättyy vuonna 2030, CSC tulee edelleen toimimaan yksittäisen tutkijan yhteyspisteenä. Tällä hetkellä pohdinnassa on muun muassa kansallisten palveluntarjoajien mahdollisuudet toimia maiden rajojen yli. Tarkoitus ei siis ole vaihtaa palveluntarjoajia, vaan rikastaa palveluja ja aineistoja.

7. Tutkimusaineistojen kuvailuohje

Tutkimusaineistojen asiantuntijaryhmän piirissä toimiva työryhmä on laatinut yhteisen kansallisen ohjeistuksen tutkimusaineistojen metatietojen luomiselle keskeisten tietoelementtien osalta. Ohjeistuksen esitteli Nina Hyvönen (Kansalliskirjasto).

- Liite: [Tutkimusaineistojen kuvailuohje](#)

Työryhmää kiitettiin hyvästä työstä, ja todettiin, että kannustaminen metatietojen avaamiseen on hyvä tapa edistää aineistojen avoimuutta.

8. Sähköpostiäänestysten toimintaprosessi

Edellisen kokouksen jälkeen päädyttiin äänestämään muistiokirjauksesta, ja koska menettelystä ei ole kirjausta [yhteisissä käytännössä](#), kohtaan K ehdotetaan seuraavaa lisäystä:

“Mikäli varsinaisten kokousten välissä on tarpeen tehdä päätöksiä, sihteeristö käynnistää ylimääräisen sähköpostikokouksen keskusteltuaan puheenjohtajan kanssa. Päätöksenteko tapahtuu äänestämällä ilmoitettuja vaihtoehtoja ‘vastaa kaikille’ -toiminnolla ilmoitettuun päivämäärään mennessä. Sihteeristö kertoo äänestyksen tuloksen heti äänestyksen päätyttyä. Tasatuloksen tapahtuessa puheenjohtajan ääni ratkaisee. Äänioikeutettuja ovat lähtökohtaisesti ohjausryhmän varsinaiset jäsenet, mutta jos sähköpostikokouksessa äänestetään edellisen kokouksen muistiokirjauksesta, äänioikeutettuja ovat kokouksessa olleet varsinaiset jäsenet sekä varajäsenet.”

Päätös: Ehdotettu teksti lisätään yhteisiin käytäntöihin.

9. Muita asioita

- Henriikka Mustajoki on palannut pääsihteeriksi 1.6.2024 lähtien.
- Avoimen tieteen talvipäivät järjestetään 3.–4.12 joulukuuta yhteistyössä Åbo Akademin kanssa. Kokous 4.12. päätettiin siirtää, ja sihteeristö laatii Doodlen, joka lähetetään muistion yhteydessä.

Ohjausryhmän työsuunnitelma, syksy 2024

Aika		Käsittelyvaihe	Päätös
Syyskuu	Seurannan 2024 alustavat tulokset		
	Seuranta 2026 ja valmistuvat linjaukset		
	CoARA-tilannekatsaus		
	Seurannan 2026 indikaattorit	1. käsittely	
	Seurannan tulosten hyväksyminen		x
	Avoimen tieteen rahoitusmallin hyväksyminen kommentoinnille		
	Ohjausryhmän kokoonpano 2025–2026		x
	Avoimen tieteen palkinnot		x
	Kokooma- ja yksittäisteosten avoimen saatavuuden osalinjaus, kommentoinnin tulokset ja linjauksen hyväksyminen		x

	Barcelona-julistuksen seuraavat vaiheet		
	Kokonaiskustannuskysely 2024		
	Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus, lausuntokierroksen tulokset		